

TRANSMURAAL HERSTELGERICHT WERKEN

DR. BART CLAES

Lector Transmuraal Herstelgericht Werken

Expertisecentrum Veiligheid | Avans Hogeschool

b.claes@avans.nl

**EEN VERHAAL VAN HOOP, KRACHT
EN VERANTWOORDELIJKHEID**

MENSBEELDEN IN HET (R)ECHT

Onze mensbeelden veranderen en het recht verandert mee!

Ons jeugddelinquentierecht met zijn reacties liggen ingebed in een bepaald mens- en wereldbeeld.

Een andere visie op mens en wereld leidt tot een ander werken in jeugddelinquentie.

MENSBEEDEN VAN MINDERJARIGEN DIE EEN MISDRIJF PLEEGDEN

- De minderjarige (tot 16 jaar) als te beschermen mens met aandacht voor gevaar naar de maatschappij
(1912 – Wet op de Kinderbescherming)
- De minderjarige (tot 18 jaar!) als te beschermen mens met aandacht voor de gevaartoestand waarin de minderjarige verkeert
(1965 – wet op de jeugdbescherming)
- De minderjarige als verantwoordelijk en handelingsbekwame mens
(2019 – decreet jeugddelinquentierecht)

MENSBEELD IN 2022 VAN MINDERJARIGEN DIE EEN MISDRIJF PLEEGDEN

- Focus op een duidelijke reactie
- Reacties zijn proportioneel
- Met snelheid reageren

- Reactie maakt expliciet het signaal van normoverschrijding
- Aandacht voor schade aan samenleving en/of het slachtoffer

- De jongere wordt aangesproken op zijn verantwoordelijkheid en er wordt verwacht dat hij/zij die verantwoordelijkheid opneemt of leert opnemen.

- Een opbouwende of constructieve reactie houdt rekening met de belangen van alle betrokken partijen.

MENSBEELD IN 2022 VAN MINDERJARIGEN DIE EEN MISDRIJF PLEEGDEN

- Mensbeeld geeft ons een (wettelijk) kader & opdracht
- Mensbeeld is NIET waardenvrij
- Mensbeeld leidend in organisatie, vormt het DNA
- Mensbeeld aanwezig in HR / methodologie / taal / concrete tools
- Mensbeeld in professioneel handelen van elke medewerker, bepaalt mee het handelen

Een conceptuele LENS - naar een OP HERSTEL GERICHT mensbeeld

EEN CONCEPTUELE LENS

– NAAR EEN OP HERSTEL GERICHT MENSBEELD

KIJK naar **MISDRIJF**

- Misdrijf= inbreuk op sociale relaties
- Misdrijf geeft schade
- Misdrijf biedt kansen (verandering)
- Misdrijf is niet determinerend
- Mogelijkheid tot opnemen van verantwoordelijkheid
- Herstelgericht werken= dader, slachtoffer, sociaal netwerk en maatschappij

EEN CONCEPTUELE LENS

– NAAR EEN OP HERSTEL GERICHT MENSBEELD

KIJK naar de **DADER**

- Vertrekpunt= sterktegerichte strategieën van re-integratie
- Focus op krachten en kwaliteiten
- Grote aandacht voor agency: identiteit, hoop, motivatie
- Mogelijkheid tot het opnemen van verantwoordelijkheid
- Proces-gericht werken (desistance from crime)
- Communicatie (verhaalvertelling-meerzijdig partijdig-spiegelen)

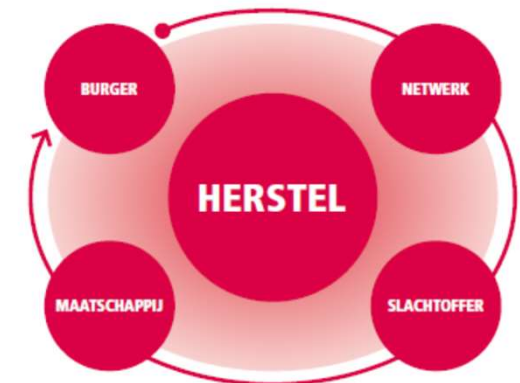
EEN CONCEPTUELE LENS

– NAAR EEN OP HERSTEL GERICHT MENSBEELD

KIJK naar de **INTERVENTIE**

1. Zelf-herstel:

- procesmatig gebeuren van (schuld-)erkenning en het opnemen van verantwoordelijkheid.
- Agency, hoop en motivatie
- Groeien als mens, bouwen aan je eigen levensverhaal
- Acties met krachten & kwaliteiten

HERSTELGERICHT WERKEN IN 4 VERBINDINGEN

2. Sociaal netwerk: de verbinding met het sociaal netwerk als gezin en familie, cruciaal is voor het stoppen met criminaliteit.

Verbreden naar tweede zone: vrienden, vrijwilligers, professionals

Verbreden naar derde zone: breder maatschappij, sportclub

3. Slachtoffer: Het zien van elkaars behoeften en verlangens

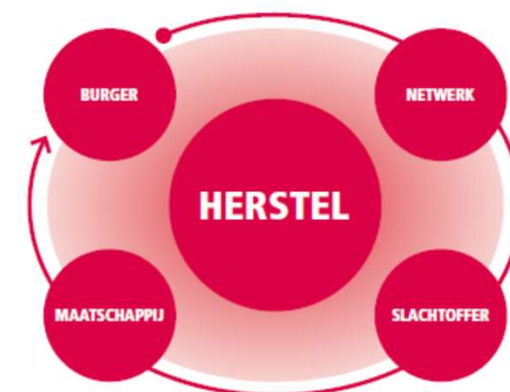
Verwerking bij dader en slachtoffer

Het omgaan met gevoelens van schuld, verantwoordelijkheid, spijt, schaamte

Het terug kunnen deel uitmaken van de maatschappij

4. Maatschappij: het vinden van werk, huisvesting, etc

Opname in gemeente, buurt - werderkerigheid

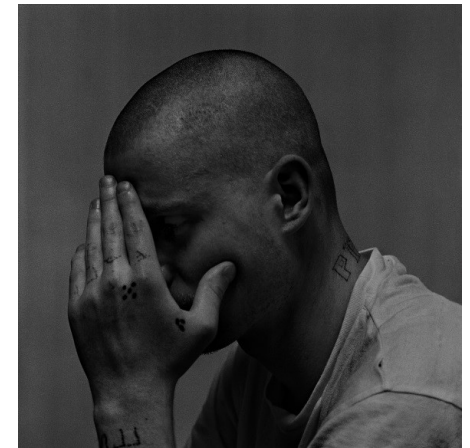

STOPPEN MET MISDAAD EN HERSTEL GERICHT WERKEN

- “Ik wil echt veranderen, dat klinkt hier misschien gek, maar dat is mijn beslissing.”
- “Ik wil een hoofdstuk afsluiten en kijken naar wat voor me ligt. Ik wil een ander leven.”
- “Hoe moet je omgaan met die gevoelens? Er is niet echt iemand die je zegt hoe je dat moet doen? Of je helpt? Hoe ik kijk naar wat ik gedaan heb, hoe ik me daar bij voel? Waarom dat ik dat gedaan heb? En dat ik er spijt van heb... tegen wie kan ik dat zeggen?”

STOPPEN MET MISDAAD EN HERSTEL GERICHT WERKEN

- Reflecteren over gemaakte keuzes, gevolgen, de keuzes voor anderen
- Cognitieve veranderingen, inzichten
- Motivatie, empathie en hoop
- Verhaalvertelling verleden – afsluiten / toekomst – openen
- Identiteitsopbouw
- Wil te veranderen en de vraag HOE?
- Spreken over gevoelens en gedachten
- 'Community of care'

DE PROFESSIONAL IS EEN VERANDERINGS-MAKER

- Ruimte van vertrouwen, kwetsbaarheid en wederzijdse verbinding
- Expliciteren krachten en kwaliteiten
- Nieuw narratief - nieuwe sociale identiteit
- Focus op het eigen levensverhaal en toekomst
- Samen re-integratiegericht plannen
- Wegnemen zelf-destructief stigma

DE PROFESSIONAL IS EEN VERANDERINGS-MAKER

- Aanspreken op competentie tot...
- Ondersteunen in het gradueel opnemen van verantwoordelijkheid
- Uitspreken van wil tot verandering
- Versterken van hoop, motivatie en geloof
- Ruimte voor (eigen) slachtofferschap
- Betrokkenheid relevante derden versterken

TRANSMURAAL HERSTELGERICHT WERKEN

DR. BART CLAES

Lector Transmuraal Herstelgericht Werken

Expertisecentrum Veiligheid | Avans Hogeschool

b.claes@avans.nl

**EEN VERHAAL VAN HOOP, KRACHT
EN VERANTWOORDELIJKHEID**